

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an	36 coroane (18 Lei)
Pe jumătate de an 18	" (9 ")
Pe un pătr. r. de an 9	" (4 ¹ / ₂ ")
Un număr	—70 fileri (35 bani)

Manuscrisurile, cărțile, revistele, publicațiile periodice sau ziarele cari au schimbul cu „FOAIA DIECEZANĂ”, se trimit pe adresa: V. LOICHIȚA, redactor în Caransebeș, iar banii de prenumărațiune și inserțiuni: administrațiunii „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș (Județul Caraș-Severin). Telefon Nr. 30. Manuscrisurile nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 20 cor., până la 200 de cuvinte 25 cor., de aci în sus 30 cor.

O problemă bisericească de cea mai mare importanță

de preotul C. Morariu.

(Urmare)

Neplăcut îmi e să spun ceea ce urmează, dar trebuie s'o spun.

În ziua de Sânt-Ilie din 1909 am luat parte, ca invitat, la sfințirea steagului a șapte cooperative federalisate în ograda bisericii din Burdujeni. Ce impresie trebuie să fi făcut asupra mulțimei adunate acolo faptul că, pe timpul citirii rugăciunilor pentru sfințirea steagului, când toți preoții și poporenii îngenunchiaseră, singur Ministrul cultelor Hăret, Dumnezeu să-l ierte, a aflat de bine a sta în picioare, în loc să fi îngenunchiat el cel dintâi, dând astfel mulțimei pilda de evlavie.

„De va și fi cineva deplin între fiii oamenilor (în științele umanistice), dar îi va lipsi înțelepciunea cea dela Tine, Doamne, întru nimic se va socoti“ (Întel. Sol. 9, 6). De ce? Pentru că „tot Duhul legii creștine purcede dela iubirea de Dumnezeu și duce la iubirea de Dumnezeu, tot duhul lumii însă purcede dela egoism și duce la egoism“.¹ Adecă numai esența din Duhul legii creștine sau însăși dragostea este chiagul sufletelor omenestii, chiagul cel atât de dorit de Isus Cristos în rugăciunea Sa, „ca toți să fie una, precum Tu, Părinte, (ești) în Mine și Eu (sunt) în Tine, ca și ei să fie una în Noi“ (Ioan 17; 21), iar duhul lumii este de regulă explozivul care nimicește acel chiag. În Duhul legii creștine „noi cei mulți suntem un singur trup în Cristos, iar câte unul suntem unii pentru alții mădulare“ (Rom. 12, 5), și „capul“ acestui trup „este Cristos“ (Efes. 4, 15). „Nu știți că trupurile voastre sunt mădulările lui Isus Cristos?“ (1 Cor. 6, 15). Adevărul acesta ni-l arată Isus în mod plastic cu cuvintele: „Eu sunt vița, voi (sunteți) mlădițele; cel ce rămâne în Mine și Eu în el aduce roadă multă, că fără de mine nu puteți face nimic. De nu va rămânea cineva în

Mine (de-i va lipsi înțelepciunea cea dela Tine, Doamne), se va scoate afară ca mlădița și se va usca, și o vor aduna și o vor băga în foc și va arde (întru nimic se va socoti). De veți rămânea în Mine și cuvintele Mele de vor rămânea în voi, veți cere orice veți vrea și veți avea“ (Ioan 15, 5—8). Duhul legii creștine ni trâmbiță: „Nimeni nu are o iubire mai mare decât aceasta, ca cineva să-și pue sufletul pentru prietenii săi. Voi prietenii Mei sunteți, de veți face cele ce Vă poruncesc vouă. Aceasta este porunca Mea, ca să vă iubiți unul pe altul precum Eu v'am iubit pe voi“ (Ioan 15, 13, 14, 12). „Pânea, pe care Eu voi da-o pentru viața lumii, este trupul Meu“ (Ioan 6, 51). El, Soarele — „lumină-viață a oamenilor“ (Ioan, 1, 4) — și-a dat și trupul și sufletul, ca oile Sale să aibă viață și să aibă de prisos“ (Ioan 10, 10). Și noi „în aceasta am cunoscut iubirea, că Acela (Isus) și-a pus sufletul pentru noi“, deci „și noi datorii suntem să ni punem sufletele pentru frați (1 Ioan 3, 16) și așa să ne ferim de smintele, încât, „dacă fratele tău se mâhnește din pricina mâncării, nu mai umbli potrivit iubirii. Nu pierde din pricina mâncării pe acela, pentru care a murit Cristos“ (Rom. 14, 15). Numai așa o iubire, perpetuă și identică cu însăși sfințenia și vecinicia Dumnezeirii a putut închiega, pe timpul sfinților apostoli, „mulțimea celor ce credeau“ într'o singură „inimă“ și într'un singur „suflet“ (Fapt. ap. 4, 32); numai așa o iubire poate închiega astfel și milioanele de inimi și de suflete ale neamului nostru. Prin urmare „vai omului acelaia, prin care vine sminteala!“ (Mat. 18, 7). Vai neamului acelaia care are mai ales reprezentanți ai intereselor sale vitale sus și foarte sus puși pe treptele piramidei sociale, fără ca ei să fie cu totul pătrunși și străbătuți de sfințenia singurului chiag ce-i poate face o inimă și un suflet pe cei conduși de dânsii.

¹ Geschichte der Religion Jesu Christi von Fried. Leopold Grafen zu Stolberg, 7-ter Teil, Wien 1817, S. 182.

Scopul final al existenței noastre este să trăim așa, încât odată să ne împreunăm cu Dumnezeu, *binele cel mai mare din lume*. Dumnezeu însă și iubirea sunt concepute cu totul identice, prin urmare împreunarea cu summum bonum e cu puțință numai pe calea petrecerii traiului de aici în iubirea, cât se poate de asemenea, dovedită de Isus Cristos față cu Părintele Său ceresc și față cu oamenii. Înainte de patimile Sale, Isus accentuază în cuvântarea către apostoli de trei ori porunca, ca ei să se iubească între olaltă precum El i-a iubit.

Ce abiz înfiorător de moarte ni arată Nietzsche cu munții săi de cadavre omenești, pe cari să se urce supraomul, și ce culme luminoasă de viață fericită ni arată geniul Goethe, când zice:

Din ce suntem noi născuți?

Din iubire.

În ce chip am fi pierduți?

Fără iubire.

Prin ce putem izbuti?

Prin iubire.

Iubirea o putem și găsi?

Prin iubire.

Ce poate plânsul mai iute să-l opriască?

Iubirea.

Ce trebuie vecinic să ne uniască?

Iubirea.

Tot Goethe zice absolutiștilor:

Voi absolutul vreți, anume

Ca cel mai mare bun din lume.

Nu voui să întru în dispută

Dar una v'o spun verde'n față:

Da, absolută pentru viață

Ar fi iubirea absolută.

Numai cine găsește înțelepciunea iubirii creștinești găsește viața cea mai bogată vremelnică și vecinică (Marcu 10, 29, 30), iar cei ce urăsc această înțelepciune iubesc moartea (Pild. Sol. 8, 36). Iubirea „*nu încetează nici odată*“ (1 Cor. 43, 8), ea este însăși viața vecinică și însuși Dumnezeu, cu care numai singură ne poate împreuna, de oarece scris este: „Dumnezeu este iubirea, și cine rămâne în această iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne în el“ (1 Ioan 4, 19), iar „cine nu iubește rămâne în moarte“ (1 Ioan 3, 14).

Negreșit că numai ca ceva cu totul trecător și numai ca un exces de zel războinic am cetit într'o gazetă românească din 1917 proslăvirea urii drept mijloc de ajungere la țintă. Acum însă, când ne aflăm în răgazul păcii binecuvântate, se cuvine ca fiecare din noi să urmărească ca cel mai scump și mai sfânt odor ideia marelui apostol: „Eu nu caut ale voastre, ci (vă caut) pe voi. Căci nu sunt datorii copii să strângă pentru părinții lor, ci părinții pentru copiii lor.

Iar eu prea bucuros voi cheltui și mă voi cheltui și pe mine pentru sufletele voastre“ (2 Cor. 12, 14—16).

Doamne, arată-ni calea mântuirii.

Rugăciunea este suflarea sufletului, și cine nu se roagă, acela nici nu mai trăiește.

La sfârșitul rugăciunilor, spuse în genunchi, m'am rugat totdeauna, bătând mătanii: Doamne iartă-ni păcatele, arată-ni calea mântuirii, înmulțește-ni credința, apăra-ne de dușmani, scapă neamul nostru românesc din toate nevoile, dăruiește viață, pace, sănătate și bună virtute iubitei mele soții, iubiților mei copii, (altora), păstoriiților mei și la toată lumea; iartă păcatele răposaților noștri și ale tuturor dreptcredincioșilor adormiți și așaza-i unde toți dreptii se odihnesc. Doamne mântuiește-ne, scapă-ne de osânda de veci și fă-ni parte de mila să fim cei de pe urmă în împărăția Ta.

„Veți cere orice veți vrea și veți avea“ (Ioan 15, 7). „Toate pentru câte vă rugați și le cereți, credeți că le-ați luat, și le veți avea“ (Marcu 11, 24).

Mă închin cu cea mai adâncă smerenie înaintea realității atât de evidente a Promiei dumnezeiești, căci:

Numai dispozițiune dumnezeiască este tipărirea cărțicelei mele „August Herman Francke, omul lui Dumnezeu“, Suceava 1899, la care, după cum arăt într'un articol din „Neamul românesc literar“ 1911, m'a îndemnat mult regretatul director al gimnaziului din Suceava Ștefan de Repta, fratele actualului Mitropolit Dr Vladimir de Repta. În acea cărțică e vorba și de cel dintâi Institut biblic din lume, înființat la institutele lui Francke, care prin minunatele lui fapte, săvârșite în mahalaua Glauha din orașul Halle pe Sale numai pe temeiul credinței neclintite în Dumnezeu își stoarce toată admirațiunea.

Numai dispozițiune dumnezeiască este încredințarea mea în 1901, cu prilejul înmormântării Pătrăuțeanului Vasile al lui Gheorghe Pânzariu, despre efectul ce-l produce cetirea Bibliei asupra coloniștilor germani din Itcanii-Nouii, după cum arăt aceasta în „Introducerea“ la „Virtutea creștină“, tom II, București 1907.

Numai dispozițiune dumnezeiască este că în 1902 am aflat monumentală operă-comoară „Christliche Tugendschule“ de Dr Xaver Masl, pe care am început a o prelucra în limbă ușoară populară, tipărind până acuma trei tomuri și al patrulea fiind aproape pe jumătate gata pentru tipar.

Numai dispozițiune dumnezeiască este crâncena răscoală a țăranilor din 1907, de care fiecărui român trebuia să-i ardă inima ca pe jăratec, și care m'a îndemnat să public în „Introducerea“ amintită apelul pentru înființarea unui Institut biblic românesc.

Inaugurarea universității din Cluj

Inaugurarea solemnă a universității din Cluj s'a făcut Duminică în 1 Februarie, în fața de față a familiei domnitoare, alcătuite din MM. LL. Regele și Regina, Prințul moștenitor și Prințesa Elisabeta, asistați de toți miniștrii, corpul diplomatic străin, delegații universităților aliate, membrii consiliului dirigent, profesorii universitari și funcționarii superiori.

După cuvântarea rostită de șeful rezortului cultelor dl Valeriu Braniște, urmează jurământul profesorilor universitari. Profesorii, ridicând mâna dreaptă, pronunță formula de jurământ, după care mitropolitul Miron Cristea și Vasile Suciu imploră binecuvântare cerească asupra lor. M. S. Regele Ferdinand citește următorul discurs:

Domnule Rector!

Domnilor Profesori!

Iubiți studenți!

Cu adâncă mulțumire sufletească am răspuns la invitația de a azi la sărbătoarea de azi: am considerat ca o datorie plăcută pentru Regina și Mine de a prezida la inaugurarea Universității române din Cluj, în ziua solemnă, când un nou duh își face intrarea în aceste ziduri. Salut cu vie plăcere între oaspeții noștri pe savanții reprezentanți ai Universităților și instituțiilor științifice din țările, care prin prezența lor au vrut să arate dragostea frățiească ce o simt față de tânăra lor soră, aducându-i trări calde și simpatia lor înbărbătoare pentru viitor, dând astfel acestei serbări culturale un caracter de solemnitate deosebită.

Un frumos obicei din vechime cerea celui ce avea să vorbească într-o ocazie solemnă să și înceapă cuvântul cu o binecuvântare: Sit Orator antiquae edictor.

Socotesc, că rareori acest nobil sfat a fost mai potrivit, ca în împrejurarea de față. Cu un curat prinos al inimilor noastre recunoșcătoare ridicese, dar duioasă și smerită închinăciunea noastră către vestitorii, înainte urzitori și fauritori ai acestei zile de glorie, către slăviți și din veac adormiți mușcenici ai neamului acestuia, știuți și neștiuți, mari și mărunți, ca și către acest nemuritor sobor de morți ai războiului din urmă.

Căci dacă bucuria de azi e numai a noastră, a celor rămași, meritul e al lor, al celor duși al tuturor; dela Mihai izbăvitorul dintr'un început, dela marii ostași ai gândului și faptei românești de aici, străjerii neadormiți ai limbii și legii, până la cel de pe urmă cioban și plugar sarac, care a păstrat cu îndărătnicie dacă patrimoniul național, toți, dar absolut toți au partea lor în opera de azi, în strălucita minune a României mari în hotarele Daciei-Traiane, pe care nu le a fost hărăzit s'o vadă, dar care fără truda și jertfa lor de fiecare clipă, n'ar fi fost cu putință.

Când viteaza Mea armată s'a aruncat peste munte, ea a putut găsi astfel în energia poporației și în conștiința ei de neam, sprijinul moral necesar biruinței, iar când pe urma oștirilor biruitoare au descălicat dascălii și cărturarii Regatului Meu, ei au aflat nestinsă vatra de foc sacru, pe care Româniea ardeleană, vestală credincioasă, îl păstrase de veacuri.

Cuvine-se dar cu adevărat, să-i unim pe toți în aceeași pioasă binecuvântare astăzi împreună cu vitejii, care cu sângele lor generos au scris și pecetluit, după datină, Hrisovul stăpânirii noastre veșnice prin aceste mândre ținuturi. Binecuvântat și slăvit în veac fie numele lor.

Rod al acelorași stăruinți e și Universitatea română pe care o inaugurăm astăzi aici.

Aici, în acest oraș care, sub stăpânirea de ieri ajunsese centrul concepției maghiare în Ardeal, fosta Universitate ungurească întemeiată în bună parte și cu banul românesc și de formă cu cele mai dulci făgăduinți de toleranță, — cursurile erau să fie paritetice, — a devenit în curând focarul gândirii maghiare exclusiviste față de orice alt sentiment național. Nicăiri poate nu s'a simțit mai nemilos pumnul stăpânirii trecute pe sufletul românimei, ca în Clujul unguresc cu Universitatea lui.

Dumpezeu însă, n'a îngăduit, ca această unealtă crudă să-și vază scopul îndeplinit. Și iată, prin voința acelor puteri misterioase, care pot fi întârziate dar nu zădărnice, se destace azi ca semn luminos al idealului nostru împlinit, templul senin al învățături și iubirei de Patrie, Universitatea românească a Clujului românesc.

Ieri încă datoria către neamul românesc era deslușită: împlinirea unirei naționale Azi prin mărirea teritorului și prin înglobarea în statul român a unui însemnat număr de cetățeni cari, aparținând altor neamuri, reclama dreptul de a trăi pe pământul care i-a născut, problemele politice, sociale și economice, au crescut mult și în aceiași măsură s'au înmulțit mult îndatoririle tuturor acelora care sunt chemați a juca un rol în viața Statului.

Nu numai după forța brută sau după numărul baionetelor, nici după întinderea teritorului se măsoară puterea unui stat modern, ci mai cu seamă după gradul cultivei sale intelectuale.

Prin știință și lumină putem numai întări prezentul și pregăti temelile unui viitor rodnic.

Precum în ordinea vieții materiale spiritul pune în mișcare materia, asemenea și în ordinea vieții sociale forța unei națiuni crește prin impulsivitatea dezvoltării sale morale, și cine oare poate da această impulsivitate dezvoltării sale morale, și cine oare poate da această impulsivitate mai eficace decât creșterea unei națiuni, Universitatea.

Cuvântul Universitate: Omnium scientiarum universitas ne spune menirea ei. Îmbrățișând tot domeniul gândirii, la ea ca la un izvor nesecat aleargă tineretul studios că să-și potolească setea sa de lumină și știință și cu cât ea se va ridica mai sus pe aripile luminoase ale cugetării, cu atât mai bogat, mai limpede și mai binefăcător va curge acest izvor.

Astfel apare în viața Statului Universitatea în puterea rolului ei atât de înalt, atât de nobil, nu de a scoate un număr cât mai mare de titrați, nu cantitatea ci calitatea e factorul important de-a forma generații de oameni de caracter, însuflețiți de vederi largi, pătrunși de iubire de Patrie și de dragoste, de învățatură și de muncă, dornici de a-și pune energia și capitalul lor de știință în slujba acestor țări.

Am ferma convingere, că tânăra Universitate română ai cărei nași suntem azi, va ști să răspundă în viitor tuturor așteptărilor Mele. Așezată într-o țară în care diferitele naționalități au trăit fiecare viața ei proprie culturală și intelectuală, în raport cu aspirațiunile lor etnice și cu puterile lor civilizatoare, ea are frumoasa menire de a deschide ușile ei tuturor acelora care au dorința să se încălzească la razele luminei ei arzătoare dovedind lumii întregi că în România întregită știința nu face deosebire, cărui neam aparține tânărul studios, cu aceeași dragoste îi va primi pe toți sub aripile ei maternelne.

Închinat adevărului pe căi de dreptate — singurele care duc la concordie între diferitele seminții ale lumii, acest așezământ de înaltă cultură va putea fi de folos neamului și umanității, cinstindu-ne de o potrivă prin munca sa științifică.

Dar ca un semn vădit al prețurii și iubirii Mele față de ea și față de ținutul care o adăpostește am hotărât în amintirea acestei serbări a darui un fond de 400 mii lei a cărui dobândă se va întrebuința pentru înființarea pe lângă această Universitate, a unui institut pentru studiul istoriei române atât de vitreg tratat sub stăpânirea trecută.

Urările călduroase pentru un viitor strălucit și pentru propășirea pe calea adevăratei științe, ce fac azi pentru noul așezământ național de înaltă cultură, le cuprind în cuvintele ce zic din tot sufletul: Vivat, floreat, crescat alma mater clujiensis ad Scientiae honorem Patriaque salutem!

Di Sextil Pușcariu face istoricul universității, la care românii nu aveau primire, dacă nu se lăpădau de neamul lor.

Vorbesc după aceasta: ministrul cultelor, dl Borcea, ministrul Statelor Unite, dl Wopicka în limba engleza, aducând salutul universității din Chicago; ministrul Olandei dl Falon, care aduce în special salutul universității din Utrecht, unde au studiat mulți ardeleni; ministrul Italiei, dl Franklin Martin vorbește românește, arătând că universitățile italiene n'au putut veni la timp. În numele lor aduce salut Ardealului liberat de jugul Habsburgilor tirani, dorind Daciei superioare toată prosperitatea. Însărcinatul de afaceri englez Rattigan aduce omagiul universităților engleze amice, insistând asupra calităților speciale ale poporului român, care l-au dus la victorie.

Delegatul universității din Paris, dl Fougere, arată că cu ziua de azi la Cluj a încetat să se propovediască cultura dușmană idealul latin. Toate universitățile franceze s'au bucurat alături de români. Urează noroc universității ce se inaugurează spre a da grandoare și întindere civilizației latine.

Însărcinatul de afaceri al Franței, dl Cambon, aduce salutul Franței, regretând în numele marchizului Saint-Aulaire că n'a putut lua parte la inaugurare, la reînvierea intelectuală, după ce a avut rol activ la reînvierea națională a românilor. Prin reprezentanții universităților din Paris, Strassburg și Lyon, între Franța și România s'a făcut uniunea indestructibilă, cimentată și prin sângele francez vărsat în România de ofițerii generalului Berthelot.

Reprezentantul Spaniei, Bartara, vorbește românește stărnind mare entuziasm. Sunt interpretul Spaniei, zice dl Bartara, unde a văzut lumina zilei împăratul Traian, descălecătorul latin al Ardealului, acum liber. Spania a asistat la nașterea poporului roman, dându-vă pe Traian, iar acum asistă emoționată la intruparea Daciei: Dacia rediviva.

Reprezentantul Poloniei salută cu bucurie universitatea din Cluj în numele universităților din Vilna, Varșovia și Posen.

Ministrul ceho-slovac aduce salutul universităților din Praga și Bratislava (adecă Pressburg).

Verbește apoi ministrul Greciei, aducând salutul universității din Atena și exprimând interesul mare, cu care Grecia a urmărit lupta victorioasă a românilor.

Dl profesor N. Iorga, în numele Academiei Române, salută pe primul Domn al tuturor românilor în țară mărită.

În numele universității ieșene, dl Gusti adresează omagii, arătând că universitatea din Iași a fost inaugurată de Cuza, primul Domn român, iar cea din Cluj de primul Domn al tuturor românilor.

Rectorul universității din București, dl Atanasiu, aduce salutul fratresc și mulțămirea vechiului regal, că Ardealul a dat la timpul său României lumina binefăcătoare a conștiinței românești.

D. V. Tarnavschi rectorul universității din Cernăuț, arată că mulțumită viteazului rege și armatei sale, serbam astăzi biruința deplină, noi cei din Bucovina și voi cei din Ardeal, bucurându-se sub cutele aceluiș steag. Ureaza prosperitate și durată eternă universității din Cluj.

Mai vorbește reprezentantul studențimii.

Banchetul de gală a fost prezidat de M. S. Regele. Au participat: familia regală, ministrii, diplomații, delegații străini, membrii Consiliului dirigent, profesorii universitari, generali și mai mulți fruntași ardeleni.

La șampanie la cuvântul rectorul universității, dl Sextil Pușcariu, spunând că noua armată a dascălilor trebuie să înceapă acum lupta pentru consolidarea patriei. Avem datoria să desțelenim ogorul îngrășat de sânge românesc. Istoria ne arată că vlăstarele domnești cele mari și-au început toți domnia lungă spre fericirea poporului. Urează Regelui și familiei Regale mulți ani fericiți.

M. S. Regele spune că e fericit că a putut participa la sărbătoarea de astăzi.

Mulțumește tuturor dascălilor și cărturarilor, cari au luat parte la serbare, ca și solilor statelor amice, cari ni-au făcut urări așa de frumoase, pentru care le suntem recunoscători, mai ales că reprezintă universități cari s'au ridicat sus pe cerul științei.

Vă zic, pe pământul acesta de veci românesc, bine ați venit. Amintirea de astăzi va rămânea neștearsă în inimile noastre.

Când o ființă intră în viața urari i-se fac, se ascultă augurii, ca din semne sacre să spuc viitorul. Am ascultat și noi cu mulțumire făgăduelile iubucurătoare atât din partea conducătorilor, cât și a tineretului, care în focul sacru al vârstei se aruncă în brațele profesorilor. Serbarea aceasta a științei este o neprețuită bucurie națională. Știința, hrănită la izvoarele culturii naționale, păstrându-și caracterul, va fi producătoare și purtătoare a luminei ca patrimoniu universal. Cultura latină să ajungă a mai lumina dragostea de patrie cu lumina științei până departe peste hotare patriei. Aceasta este urea mea. Bplauze și ovațiuni!

Duminecă la ora 5 s'a dat la Teatrul Național o reprezentație de gală, la care a asistat familia regală și un distins și numeros public. După imnul regal, cântat de corul operii și orchestra, s'au executat imnurile naționale ale tuturor puterilor aliate. Aplauze furtunoase le-au însoțit. S'a jucat apoi Poemul Unirii de Z. Bărsanu urmat de dansurile naționale ale poemului muzical etnografic de T. Brediceanu. Doine și cântece din Ardeal și Bănat, cântate de d-na E. Roman, dl G. Teodorescu și d-ra Lelia Popovici, au încheiat reprezentația teatrală.

Retragerea cu torțe a ținut până târziu noaptea. Studențimea a făcut o serenadă la reședința familiei regale, cântând imnul festiv de G. Dima.

A treia zi a serbărilor clujene, Luni, a fost împreunată cu vizitarea universității: Căminul, biblioteca, clinicele și institutele universitare.

Regele a decorat pe profesorii francezi, pe rectorul și decanii facultăților cu ordinul Stelei române în gradul de comandor; iar celorlalți li-a conferit Coroana României, gradul comandori.

La ora 11 s'a făcut detilarea trupelor din garnizoană în fața familiei domnitoare. La ora 1 s'a dat banchetul oferit delegaților străini de resortul instruc-

junii. Au cuvântat, cu acest prilej dâni: V. Brauște reprezentantul francez Fougere, cel italian Franelin Marin, Episcopul Radu, O. Ghibu, Dr. Lupa în englezeste, Dr. N. Balan în mișcatoare cuvinte pentru dl Iorga, care raspunde zicând că a învățat dela ardeleni credința nestremutata în ideal. Ultimul toast a fost al ministrului american Wopicka.

Seria sarbatorilor s'a încheiat cu balul stralucit al studenților universitari. (Tel. Rom.)

FESTIVITATEA Școlii Normale din Caransebeș

Reprezentarea teatrală a elevilor dela Școala Normală din loc a fost pentru orașul nostru un adevărat eveniment. În condițiile puterilor loc elevii acestui institut s'au avântat la curajul, ce impune, de a reprezenta piesa „Cetatea Neamului”, de V. Alecu și D. I. I. I.

Prin producerea excepțională până și a celor mai grele roluri, prin acvirarea de costume coraspunzatoare timpului, prin pregătirea unei scenarii costisitoare, producția din seara de Teatralitate, sau mai bine zis cele două producții, — aici și în presara acestei zile s'a reprezentat piesa exclusiv pe scena solților — a fost o elevație, a fost o mândrie, a fost o șoaptă de încredere în viitorul acestei școli.

Deja alegerea piesei a fost suficientă pentru atragerea unei imens public. Oșterii garnizoanei din loc, o frumoasă curmă de lume, tot ce orașul nostru are mai distins și a dat întâlnire în această seară.

Cât despre succesul reprezentației, publicul nu știa ce să admire mai mult: jocul sigur al lui „Sobieski” (I. Moxa), tipul trăitiei leșești, ori pe Șolman bătrânul (I. Treicu), înțeleptul moldovean, îmbrăncit în serviciul țării, ori pe Tudora, fiica lui (Silvia Secoșan), eroina admirată, ori pe tinerul Parcaș (I. Mihăilescu), care și fericirea alături de mireasa lui o sărbătorizează în interesul țării sale.

Impresia produsă prin reprezentația aceasta asupra publicului a fost adârcă. Scene de rară duiosie, de patriotizm, de vitejie și de jertfire de sine se revărsa din întreaga piesă. — toate motive de a ne ridică cu sufletul, de a ne iubi mai tare neccutul, de a fi mândr. de cece avem și de a ne înșuleși pentru viitorul patriei noastre.

Suntem mult recunoscători vrednicului corp profesoral dela Școala Normală din loc, în frunte cu directorul I. Orzescu, ajutat de profesorii I. Vuia și G. Veleicu, apoi de dsoara Livia Vuia „regisorul” piesei, cari toți mult s'au ostenit pentru reușita atât de perfectă a reprezentației. Și cum nu suntem obișnuți să vedem scenarii deosebite pe rampele din provincia, ne-am silit să aflăm de proveniența acestor novități nevăzute până aci în Caransebeș și ni-a succedat să descoperim între oșterii superiori ai garnizoanei noastre un suflet cald, o inimă înțelegătoare pentru nevoile neamului nostru și pentru necesitatea luminării soldatului român. Este dl loc, colonel Marin Marinescu, care a pus la dispoziția aranjorilor material și o ceată de soldați agili și pricepători, cari după indicațiile locotenentului Fotoș au construit și zugrăvit cetatea cu întreg aranjamentul scenic necesar și au cooperat pe scena în rolurile soldaților lui Sobieski.

Un lucru laudabil și nou, o inspirație fericită: în presara reprezentația s'a dat pentru soldații garnizoanei, cu intrare liberă. Un exemplu vrednic de imitat și în alte orașe.

C.

Ș T I R I

† **Victor Tordășianu.** În 14-Februarie a. e., a murit vrednicul președinte al Asociației meseriașilor români din Sibiu, Victor Tordășianu, de al cărui nume este strâns legată lupta ce s'a purtat sub stăpânirea ungurească pentru crearea și întărirea unei clase de meseriași români. Cu o stăruință de fier el a căutat să păstreze pe meseriași români neamului său, și nenumărați meseriași români au crescut sub părinteasca lui orotire și îndrumare. Odihnească în pace!

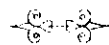
Unificarea învățământului. La București sub presidenția ministrului de culte D. Borcia, se țin ședințe cu toți reprezentanții țărilor desrobite pentru unificarea învățământului primar și superior.

50 milioane lei universității din Cluj. Consiliul Dirigent a votat pentru universitatea din Cluj 50 milioane de lei în scopul aranjării institutelor universitare conform cerințelor moderne și pentru procurarea cărților de lipsă pentru fiecare catedră, institut și seminar.

Disolvarea Consiliului Dirigent. În urma discuțiilor urmate la clubul parlamentarilor ardeleni din București, s'a hotărât desființarea consiliului dirigent, fără nici un alt organ regional înlocuitor, ei urmând să se institue numai subsecretariate de stat în ministere — la București, parerea dlui V. Goldiș și a majorității, iar dl I. Maniu cu câțiva aderenți ai săi țin ca aceste subsecretariate de stat să se înființeze și să funcționeze ca niște șefi de secțiuni la Cluj.

Dejineri senzaționale. Sub acest titlu alarmant, câteva ziare aduc știrea, că a fost dejinut directorul „Albinei” (Lissai) și cassarul (P. Mamole) resortului de finanțe al Consiliului Dirigent, pentru încercare de stampilare falsă și contrabanda de coroane neștampilate. Dureros și trist lucru!

Sporirea taxelor de timbru. Taxele de timbru după noul proiect de lege, ce este în pregătire vor fi dublate și aceleași lucru se va întâmpla cu majoritatea taxelor de înregistrare. Taxele pe succesiuni vor fi de două categorii: succesiunile directe vor fi impuse dela 3 la sută la 7 la sută, iar succesiunile celorlalte, progressive între 12 la sută — 24 la sută. Actele de cesiune, vânzări, cumpărări, întreprinderi petrolifere etc. vor fi supuse unei taxe progressive dela 6 la sută în sus. Operațiunile de bursa vor fi fixate cu 50 bani la mia de lei. În vremuri normale, veniturile dela timbru și înregistrare se ridicau la 43 milioane, iar în situația de azi ele s'au ridicat la 71 de milioane. Cu noile sporiri ale taxelor de timbru și înregistrare se spera că veniturile Statului vor atinge cifra de 200 milioane în această direcțiune.

Cronica culturală și literară

Din casele bunilor noștri sateni sa nu lipsească *Neamul românesc pentru popor* (București, Librăria Pavel Suru) *Duminica ortodoxă* (București, Biserica S-ta Vineri-Herasesca, Prețul 6 lei pe an) și *Duminica poporului* (București, Strada Câmpineanu 17, Prețul 10 lei pe an).

*

„*Lamură*”, cea mai buna revista literară și culturală pentru intelectualii satelor noastre, a

trecut în urma morții neuitatului nostru Vlahuță sub direcțiunea prietenului său și iubitului nostru prozator Al. Brătescu-Voinești. Din nr. 3 al *Lamurei*, remarcăm poezia Dlui Nichifor Crainic: *Vecernia*, originalele rânduri despre Creanga scrise de Dl Al. Busuioceanu și articolul Dlui I. D. Ștefănescu despre importanța istorică a vechilor noastre monumente arhitectonice, cari trebuiesc cruțate de restaurarea mâinilor nepriecute.

Din numărul 10—11 al *«Nouei Reviste Bisericești»*, menționăm articolul Dlui T. P. Păcescu: „Biserica în pragul anului 1920“ cu planuri pentru viitoarea organizare a unificării bisericii românești și călduroasele cuvinte ale aceluiaș pentru creșterea și instituirea la sate a preotului-învațator. Tot în acești numeri arhitectul I. D. Traianescu ne prezintă în deseneuri un plan foarte potrivit pentru construirea caselor parohiale, iar în „cronica artistică-religioasă“ cuvinte scumpe și pline de îndemn pentru cunoașterea și aprecierea monumentelor noastre istorice. Nu fără interes pentru viața noastră bisericească sunt și convorbirile încinse în jurul întrebării: „De ce nu vine lumea la biserică“?, o boală îngrijitoare lațită așa de funest și înspăimântător și la noi.

Numarul doi al rev. „*Ramari*“ ne aduce frumoasă poezie a Doamnei Elena Farago: „Un suflet vorbește“ și interesante notițe despre mișcarea literară și culturală din primele două luni a acestui an.

„*Transilvania*“, revista „Asociațiunii“ din Sibiu, a apărut în numeri contrași în două broșuri, pe anii 1918 și 1919.

Pentru prețul de 4 lei la tipografia „Convorbiri Literare“, București, Strada Câmpineanu 17, se poate cumpăra volumul: „Balade“ din penaa aprețiatului nostru poet G. Tutoveanu. Îl recomandăm cetitorilor noștri!

Din *Sburătorul* (nr. 44) se va citi cu emoție, minunata „Serisoare“ (versuri) a Dnei Elena Farago ca și „Femeia în fața oglinzii“ de Hortenzia Papadat-Bengescu, nu însă și a treia continuare critică a Dlui E. Lovinescu despre Alexandru Vlahuță.

Talentul poetic al Dlui C. Asiminei se reliefează admirabil în puternica poezie: „În furtună“ ce se publică în trei numeri consecutivi ai „*Neamului Românesc*“.

Dicționar român-maghiar. Ceice vor să învețe românește, zadarnic au căutat până acum în librării dicționare, care să corespundă tuturor cerințelor de ordin teoretic și practic. Lipsurilor acestora satisface pe deplin *Dicționarul român-maghiar* (partea întâia a dicționarului român-maghiar și maghiar-român) alcătuit de directorul liceal *Sabin Evulian* și de fostul avocat *Dr. Ignatie Gross*. Autorii ne-au dat o lucrare conștientoasă și nouă în toate aspectele ei. În 640 de pagini cuprinde vreo 20.000 de cuvinte românești. La substantive e fixat și pluralul și genul; la adiectivele de două terminațiuni sunt date ambele genuri, la cele mai grele și pluralul; în sfârșit prin faptul că sunt înșirate și substantivele și adiectivele derivate din verbe, elevii de școli îndeosebi pot afla cu multă ușurință rădăcina vorbelor. Ortografia este a Academiei Române din București. Forma atrăgătoare a dicționarului îi servește spre laudă Tipografierei diecezane or. române din Arad. Prețul 40 coroane și se poate comanda la Librăria diezezană din Caransebeș.

Poșta Redacțiunii

Tuturor colaboratorilor noștri li cerem scuze că întârziem cu publicarea manuscriselor ce ni le-au trimis de atâta vreme, dar evinimente importante neatărnătoare de noi, cari privesc câteodată de aproape ființa noastră bisericească și pe cari avem datoria în primul rând a le discuta și a le comunica cetitorilor noștri, precum și neînchipuitele greutăți tehnice ce întâmpinăm la culegerea foilor, ne silesc la aceasta. Deci, fără supărare, rugăm și pe mai departe aceeaș dragoste a prietenilor noștri împreună muncitori.

Părintelui N. Runcanu. Nu am primit numărul 18, 21 și ceilalți ce au apărut până acum din Dum. ort. Rugindu-Vă să ni-i trimiteți, Vă salutăm cu bine.

P. B. Am primit și restul I crerii, și Ți mulțumesc mult. Vă putea să apară numai peste câteva luni. Te rog însă ca și până atunci să nu uiți de noi, și să ni trimiți pagini tot așa de prețioase. Da? Cu bine.

I. M. Vă rog, să aveți răbdare încă vreo 3—4 numeri. Salutați prietenești.

Partea oficială

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25

Comandantul Trupelor din Transilvania ordonează, ca:

1. Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință, prin localuri publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în orice chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da părerile despre operațiunile de război sau despre situația și mișcarea trupelor, precum și cei ce vor critica poruncile date de autoritățile militare, sau orice alte măsuri cu privire la armata română.

2. Ceice se vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, se vor pedepsi de judecatori militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii lei.

Când însă faptele de mai sus, se vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi etu mult mai aspre, după legile de război.

Nr. 250/1920.

Publicațiune

Licitațiunea pentru arendarea poenilor din pădurile comunității de avere ale fostului regiment confinar româno-banătan numărul 13 se va ține la foresteriile respective în următoarele zile și adevă:

La Caransebeș	în 11 Martie 1920,
„ Ohabistra	„ 12 „ „
„ Teregova	„ 26 „ „
„ Orșova	„ 28 „ „
„ Bozovici	„ 30-31 „ „

Caransebeș, la 15 Februarie 1920.

Oficiul de economie al Comunității de avere.

Ordin circular

referitor la încasarea dărilor bisericesti.

Cătră toți suprefecții de județe.

În conțelegere cu rezortul de culte ordonăm următoarele:

Organele administrative comunale și orașanești sunt obligate a încasa darile bisericesti pentru susținerea bisericii și a școlii confessionale, dări impuse credincioșilor parohiilor. Condițiile acestei executări sunt:

1. Comuna bisericască va preda casierului comunei jurnalul de încasare și rolul (tabela) pentru evidența contribuabililor an de an, procurându-le acestea pe cheltuielile bisericii.

Aceste documente se vor păstra în arhiva comunei, Biserica fiind îndreptățită a și lua cuvenitele copii sau estrase necesare la pregătirea Bugetelor sale sau a conturilor de gestiune.

2. Casierul comunei este îndreptățit a încasa dela fiecare contribuabil pe lângă taxa (darea) bisericască de fiecare coroană taxa de 2 (doi) fileri. Sumele mai mari de 50 fileri se consideră de coroma întreagă, cele mai mici nu se iau în considerare.

Pentru acest scop în jurnal se deschide o rubrică separată, în care se va introduce aceste taxe, cari se vor chita și cătră contribuabil. Taxele acestea le ridică casierul direct de către care vașarea în caseria Bisericii (v. punct. 4.)

3. Reprezentatul comunei bisericesti va preda totdeauna sumele fixe, ce sunt a se încasa în anul respectiv dela fiecare credincios, întoimite după numărul de casa al comunei. Aceasta prescriere va fi aprobată definitiv de autoritățile competente bisericesti.

4. Suma încasată se va administra separat și va fi predată casierului bisericii totdeauna în prima zi de Duminecă, ce urmează după ziua întâia a lunii, și totdeauna când suma încasată a ajuns la 1000 (unamie) coroane sau mai mult. În acest scop casierul bisericii se va prezenta cu jurnalul său la casierul comunei, pentru a lua în primire suma și pentru a o chita.

5. Casierul comunei este obligat a încasa cu aceeași diligență și râvnă darea bisericască, cu care încasează dările comunale de stat. E răspunzător materialicește și disciplinar pentru ezechutarea conștiențioasă a acestei ordonanțe.

6. Primaria comunala de câte ori va lua măsuri pentru încasarea forțată a dărilor de stat și comunale, și va estinde aceste măsuri și asupra dărilor bisericesti.

7. De sine înțeles că numai acele corporațiuni bisericesti își vor lua refugiul la aceste încasări, cari doresc și voiesc încasarea pe calea primăriei comunale.

Odată ce au predat actele de încasare, acestea în acel an nu se mai pot revoca, ei acțiunea va fi dusa definitiv la îndeplinire.

Cluj, la 10 Ianuarie 1920.

Dr Onișor
secretar general

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de profesor la școala normală confessională ortodox-română din **Caransebeș** pentru matematică și fizică ca obiecte principale, se eserie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“

Beneficiile se regulează în conformitate cu exigențele timpului pe baza ajutorului primit dela Consiliul Dirigent, marindu-se cu adausul familiar și cu ajutorul pentru vesminte.

Competenți pot fi numai români de legea ortodoxă și au să înainteze:

1. estras de botez,
2. atestat de maturitate,
3. absolutor dela universitate despre studii pedagogice sau filozofice,
4. eventuale atestate de cenzura,
5. atestat despre eventuale servicii de până acuma.

Se obsearvă, că alesul profesor este îndatorat sa suplinească și alte obiecte de studiu conform dispozițiilor consistoriale.

Caransebeș, în 11-24 Ianuarie 1920.

Președintele Consistorului:

2 - 3

Filaret Musta m. p.
arhimandrit, vicar episcopesc.

Pentru întregirea postului de *învățitor* la școala confessională gr. or. rom. din comuna **Cluchici** (clasele superioare) se eserie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“ cu următoarele

Emolumente:

1. Salariu în bani gata dela comuna bisericască 100 cor. Restul întregire dela stat.
2. Pentru scripturistica 8 cor.
3. Pentru conferința și adunarea generală 40 cor.
4. De corteluț învațatoresc, se va îngriji comuna bisericască.

Alesul învațator este îndatorat a cerceta regulat sf. biserica la toate slujbele dumnezeiești, a purta cantoratul în și afara de biserica și a instrui tinerimea școlară în cântări bisericesti.

Recurenții au a se prezenta în sf. biserică în vr'o Duminecă sau sabbatoare, pentru a și arata desteritatea în tipic și cântarea bisericască.

Recursele instruate cu documentele de lipsă adreseate comitetului parohial din Cluchici sa se adreseze Consistorului diecezan.

Cluchici din ședința comitetului parohial ținută la 9-22 Decembrie 1919.

Nicolae Jurca
președinte

Traian Simu
paroh și notar
2-3

Pentru îndeplinirea unui post de învățător la școala confesională ortodoxă română din **Curtea**, protopresbiteratul Făget, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele :

1. Salar în bani gata 1200 coroane.
2. Pentru cortel și grădină dacă nu capătă în natură, 420 coroane.
3. Paușal scripturistic 24 coroane.
4. Pentru adunarea generală și conferința dacă va lua parte, 50 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poștit 2 coroane fără liturgie, iară cu liturgie 4 cor.

Pentru încălzirea și curățirea salei de învățământ se îngrijește comuna bisericească. Alesul învățător este îndatorat a cerceta însuși regulat s. biserica, a îndruma tinerimea școlară la s. biserică, a purta cantoratul în și afară de biserică, a compune socoțile școlare și bisericesti și fundamentale.

Recurenții au să-și subștearnă petițiile Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral din Făget și să se prezinte în vre-o Duminică sau sărbătoare în s. biserică, nici de cum însă în ziua de alegere.

Curtea, în 20 Septemvrie 1919.

Filimon Titelu

— președinte

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olarin*, m. v. protopresbiter. 2-3

Samson Togerescu

notar suplent

Librăria și Tipografia Diecezană, Caransebeș.

La Librăria și Tipografia noastră diecezană afla imediat aplicare

un contabil sau contabilă

versați în compunerea bilanțului. Reflectanții să-și înainteze oferta Consistorului diecezan — prin administrația Librăriei și Tipografiei diecezane Caransebeș, — indicând totodată și pretențiile de salar.

Nr. 2468 E. 1919. **Consistorul eparhial.**

La „Tipografia diecezană”
din Caransebeș

se primesc

≡ **4 elevi** ≡

în condiții avantajoase.

Informații se dau la conducătorul stabilimentului.

Cel mai bun și cel mai ieftin calendar din părțile noastre este

Calendarul Românilui

Cumpărați *Calendarul Românilui*, care cu o estindere de peste 160 pagini costă numai 5 coroane și se capătă la Librăria diecezană din Caransebeș.

FIUL LUI ANTONIU NOVOTNY,
turnătorie de clopote
și fabrică de scaune de fier pentru clopote
Timișoara-Fabric.

11-52 **Calculări de preț se trimit gratuit.**

